

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ «Σύμφωνο συμβίωσης»

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Α' Επί της αρχής

1. Στην Ελλάδα, αν και το ποσοστό των παντρεμένων επί του συνόλου των ζευγαριών που συμβιώνουν είναι, μαζί με αυτό της Ιρλανδίας, ένα από τα υψηλότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο αριθμός των ελεύθερων ενώσεων αυξάνεται συνεχώς. Βέβαια, ακριβή στατιστικά στοιχεία για τα ανύπαντρα ζευγάρια δεν υπάρχουν, όμως όλες οι ενδείξεις συγκλίνουν προς την άποψη ότι το ποσοστό τους, στις νεαρές ιδίως ηλικίες, μεγαλώνει. Διότι, όπως έχει επισημανθεί, ο γάμος σήμερα αποτελεί συνήθως περισσότερο το επιστέγασμα ενός προγενέστερου και συνήθως μακρόχρονου δεσμού, παρά την απαρχή μιας νέας φάσης στη ζωή των νεονύμφων. Από την άλλη, ο γάμος δεν συνιστά, όπως άλλοτε, την αναγκαία συνθήκη για την δημιουργία οικογένειας: ο αριθμός των ανύπαντρων μητέρων αυξάνεται, ενώ δεν χρειάζεται πιά να είναι κανείς παντρεμένος για να μπορεί να υιοθετήσει. Εν όψει της νέας αυτής πραγματικότητας, δεν θα πρέπει να εκπλήσσει ότι, εδώ και χρόνια, τόσο η δικαστήρια όσο και οι θεωρητικοί του δικαίου μας δέχονται ότι οι έννοιες της οικογένειας και του γάμου –όπως τις κατοχυρώνει το Σύνταγμα (άρθρο 21§1)- δεν είναι στατικές, αλλά μεταβάλλονται: μαζί με τις αξίες, τα ήθη και τις νοοτροπίες μιας κοινωνίας παραδοσιακά ανοιχτής σε ξένα ρεύματα και επιρροές, εξελίσσονται και αυτές, κάτι που ο νομοθέτης δεν δικαιούται να αγνοήσει.

2. Εξ άλλου, παρά τις γνωστές προκαταλήψεις, αυξάνεται στη χώρα μας ο αριθμός και των σεξουαλικά «διαφορετικών». Χωρίς βεβαίως

να αναγνωρίζονται ως ξεχωριστή κατηγορία –πολύ λιγότερο ως μειονότητα- οι ομοφυλόφιλοι, οι λεσβίες, οι αμφιφυλόφιλοι και οι τρανσεξουαλικοί, σύμφωνα με τις καθιερωμένες διακρίσεις, έχουν επιβάλει την παρουσία τους όχι μόνον, όπως άλλοτε, στον καλλιτεχνικό κόσμο, αλλά σε ένα ευρύτερο πεδίο επαγγελματικών δραστηριοτήτων. Δεν έχουν παύσει, παρά ταύτα, να αποτελούν αντικείμενο προσβλητικών συμπεριφορών εκ μέρους των αρχών αλλά και του «μέσου» πολίτη, καθώς τα στερεότυπα άλλων εποχών εξακολουθούν λίγο πολύ να επιβιώνουν. Έτσι, αν και η ύπαρξη τους δεν αποσιωπάται όπως παλαιότερα, οι σεξουαλικά διαφορετικοί απέχουν από το να έχουν κατακτήσει την πολυπόθητη ισοπολιτεία, καθώς δεν ζουν υπό καθεστώς ισότητας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων σε σύγκριση με τους λοιπούς πολίτες. Και τούτο, παρά το γεγονός ότι η ομοφυλοφιλία μεταξύ συναινούστων ενηλίκων έχει από μακρού αποποινικοποιηθεί και ότι, εδώ και χρόνια, μια σειρά δεσμευτικών και για τη χώρα μας ρυθμίσεων απαγορεύουν τις διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό στους χώρους εργασίας -και όχι μόνον. Σημαντικός από την άποψη αυτή είναι ο ν. 3304/2005 για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης στο τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, ανεξαρτήτως, μεταξύ άλλων, του γενετήσιου προσανατολισμού (Α' 16). Με τον νόμο αυτόν, το ελληνικό δίκαιο προσαρμόσθηκε στις δύο σχετικές κοινοτικές Οδηγίες, την με αριθμ. 2000/43/EK του Συμβουλίου, της 29.6.2000, και την με αριθμ. 2000/78/EK επίσης του Συμβουλίου, της 27.11.2000.

3. Η καθυστέρηση του Έλληνα νομοθέτη να αναλάβει τις αναγκαίες πρωτοβουλίες, φαίνεται ακόμη περισσότερο αν αναλογισθεί κανείς ότι, κατά την τελευταία δεκαετία, με εξαίρεση την Ιταλία, όλοι ανεξαιρέτα οι κοινοτικοί εταίροι μας έχουν ψηφίσει νόμους για την αναγνώριση των δικαιωμάτων των συμβιούντων σε ελεύθερες ενώσεις και των σεξουαλικά διαφορετικών: μετά την Ολλανδία (2001) και το Βέλγιο (2002), τον (πολιτικό βεβαίως) γάμο προσώπων που ανήκουν στο ίδιο φύλο αναγνώρισε πρόσφατα και η (βαθύτατα καθολική) Ισπανία (2005). Μετά την Σουηδία (1994) και τα άλλα σκανδιναβικά κράτη, την συμβίωση ομόφυλων και ετερόφυλων ζευγαριών έχει αναγνωρίσει με το Pacte civil de solidarité (γνωστότερο ως PACS) η Γαλλία από το 1999, καθώς και τα περισσότερα γερμανικά κρατίδια, ενώ πρόσφατα ψήφισε σχετικό νόμο η (επίσης θρησκευτικά συντηρητικότερη) Ιρλανδία (2004) και η Μεγάλη Βρετανία (2005). Εξ άλλου, με εμπεριστατωμένες αποφάσεις που εξέδωσαν τα τελευταία χρόνια, τα Συνταγματικά Δικαστήρια της Γαλλίας (CC 9.11.1999) και της Γερμανίας (BVerfG 17.7.2002) επικύρωσαν τις νομοθετικές αυτές πρωτοβουλίες, προς τις οποίες, όπως ήταν φυσικό, πέραν της Εκκλησίας, είχαν αντιταχθεί και ποικιλώνυμοι συντηρητικοί κύκλοι.

4. Σκοπός της παρούσας πρωτοβουλίας είναι να θέσει τέρμα στις δυσμενείς διακρίσεις και να αποκαταστήσει την ισοπολιτεία στο πεδίο των ελεύθερων ενώσεων ετερόφυλων και ομόφυλων ζευγαριών. Για μεν τα πρώτα, δηλαδή τα ετερόφυλα ζευγάρια που ζουν μαζί επί πολλά χρόνια και δεν επιθυμούν να παντρευτούν, οι συντάκτες της παρούσας πρότασης είναι πεπεισμένοι ότι η δυνατότητα που τους παρέχεται (μέσω του καθιερούμενου συμφώνου συμβιώσεως) να εξομοιώσουν τη σχέση τους -από πλευράς νομικών συνεπειών- με τη σχέση των συζύγων από γάμο θα συναντήσει ευρύτερη συναίνεση: η συνεχιζόμενη άρνηση των δικαστηρίων μας να αναγνωρίσουν στους επί μακρόν συμβιούντες στοιχειώδη δικαιώματα για αμοιβαία υποστήριξη και αλληλεγγύη φαίνεται σήμερα ακατανόητη· ακόμη σκληρότερη και προπάντων άδικη είναι η ίδια άρνηση όταν εκδηλώνεται στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης, της συνταξιοδότησης και της κληρονομικής διαδοχής. Όσο για τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια, οι υπογράφωντες φρονούν ότι οι συνθήκες δεν έχουν ακόμη ωριμάσει στη χώρα μας για την αναγνώριση σε αυτούς δικαιώματος να συνάπτουν (πολιτικό) γάμο. Επελέγη, ως εκ τούτου, η λύση της καθιέρωσης και γι' αυτούς του συμφώνου συμβιώσεως, με εξομίωση κατ' αρχήν των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών τους με εκείνα των συζύγων από γάμο. Και τούτο, με δύο εξαιρέσεις, τις οποίες επιβάλλει η κατάσταση των ηθών στη χώρα μας: πέραν της μη αλλαγής του επωνύμου (που ισχύει για τις ελεύθερες ενώσεις και των ετερόφυλων ζευγαριών), την απαγόρευση της υιοθεσίας και τον αποκλεισμό της τεχνητής γονιμοποίησης.

B'

Επί των άρθρων

1. Στο **άρθρο 1** της πρότασης εξειδικεύεται ο σκοπός –και, μέσω αυτού, το περιεχόμενο- του συμφώνου συμβιώσεως: διαρκής ένωση ενηλίκων του ίδιου ή διαφορετικού φύλου, με σκοπό την αμοιβαία υποστήριξη και αλληλεγγύη και την δημιουργία ανάμεσά τους ιδιαίτερου σωματικού και ψυχικού δεσμού. Με τις λέξεις «αμοιβαία υποστήριξη και αλληλεγγύη» υπονοείται η υποχρέωση υλικής και ηθικής βοήθειας και συμπαράστασης των συμβιούντων, που πρέπει βεβαίως να είναι ενήλικοι και να αποβλέπουν όχι απλώς σε μια παροδική σχέση, αλλά σε μια μακροχρόνια ένωση. Εξ ου και η αναφορά στην δημιουργία ενός «ιδιαίτερου δεσμού» ανάμεσά τους, ο οποίος δεν θα είναι μόνον σεξουαλικός, αλλά και ψυχικός. Απόρροια της αρχής της αυτονομίας και της ελεύθερης επιλογής, το σύμφωνο συμβίωσης αν και έχει, έτσι όπως ρυθμίζεται στην πρόταση, προεχόντως συμβατικό χαρακτήρα, συγκεντρώνει και πολλά χαρακτηριστικά θεσμού.

2. Το άρθρο 2 της πρότασης αναφέρεται στον τρόπο σύναψης του συμφώνου. Συνεπώς προς τον προεχόντως συμβατικό χαρακτήρα του συμφώνου, η πρόταση αρκείται στην αυτοπρόσωπη και από κοινού δήλωση των ενδιαφερομένων ότι επιθυμούν να συμβιώσουν, η οποία γίνεται, χωρίς πανηγυρικό τύπο προς τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας το τόπου όπου οι δηλούντες προτίθενται να εγκατασταθούν. Μερίμνη του δημάρχου, η σχετική πράξη καταχωρίζεται και κοινοποιείται στον ληξίαρχο του τόπου γέννησης των δηλούντων. Για τον έλεγχο της τυχόν συνδρομής κωλυμάτων, η παρ. 2 προβλέπει ότι, επί ποινή απαραδέκτου της δήλωσης, οι ενδιαφερόμενοι οφείλουν να επισυνάψουν πιστοποιητικά των οικείων αρχών, από τα οποία να προκύπτει ότι δεν συντρέχει στο πρόσωπό τους καμιά από τις ιδιότητες που προβλέπει το άρθρο 3 του της πρότασης.

3. Τα κωλύματα για την σύναψη συμφώνου συμβίωσης προβλέπονται από το **άρθρο 3**. Είναι έξη (6), τα τέσσερα (4) πρώτα από τα οποία συμπίπτουν με τα κωλύματα του γάμου που προβλέπει ο ΑΚ. Το πέμπτο είναι το κώλυμα προηγούμενου συμφώνου, που εξακολουθεί να είναι σε ισχύ, ενώ το έκτο ορίζει ότι κωλύονται να συνάψουν σύμφωνο πρόσωπα, που κανένα τους δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια. Με την τελευταία αυτή ρύθμιση, την οποία – σημειωτέον- προβλέπουν σχεδόν όλες οι ισχύουσες νομοθεσίες ευρωπαϊκών κρατών, αποτρέπεται η καταχρηστική εφαρμογή των ρυθμίσεων για την οικογενειακή συνένωση των οικονομικών μεταναστών.

4. Το άρθρο 4 είναι από τα σπουδαιότερα της πρότασης, καθώς προβλέπει τις έννομες συνέπειες που συνεπάγεται η σύναψη του συμφώνου. Με την επιφύλαξη των ζητημάτων που ρυθμίζονται από τα δύο επόμενα άρθρα (: μη αλλαγή επωνύμου και απαγόρευση της υιοθεσίας και της τεχνικής γονιμοποίησης), ορίζεται ότι το σύμφωνο, όσο είναι σε ισχύ, έχει για τους συμβιούντες όλες προσωπικές και περιουσιακές συνέπειες που παράγει ο γάμος για τους συζύγους, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων των άρθρων 1386-1416, 1820 και 1825 ΑΚ, καθώς και των σχετικών ρυθμίσεων της ισχύουσας φορολογικής, εργατικής, κοινωνικοασφαλιστικής και συνταξιοδοτικής νομοθεσίας. Για την επίτευξη μεγαλύτερης σαφήνειας, η παρ. 2 ορίζει ότι, με προεδρικό διάταγμα μπορεί να προβλεφθεί ότι συγκεκριμένες κάθε φορά ρυθμίσεις οποιουδήποτε κλάδου του δικαίου, που αναφέρονται στις σχέσεις των συζύγων από γάμο, εφαρμόζονται αναλόγως και στους συμβιούντες. Τέλος, η παρ. 3 ορίζει ότι, σε περίπτωση αμφισβήτησης για την ανάλογη εφαρμογή διατάξεων, το πρωτοδικείο του τόπου της συγκατοίκησης ή της τελευταίας συγκατοίκησης των συμβιούντων αποφαινεται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, ύστερα από αίτηση του ενός από αυτούς ή, σε

περίπτωση που αυτός έχει εκλείψει, των κατιόντων του, η οποία κοινοποιείται υποχρεωτικά και στον άλλο.

5. Τα άρθρα 5 και 6 της πρότασης εισάγουν τις τρεις μείζονες εξαιρέσεις από τον κανόνα που θέτει το άρθρο 4: ορίζουν δηλαδή τι κατ' εξαίρεση δεν έχουν οι συμβιούντες το δικαίωμα να κάνουν, ενώ αντίθετα οι παντρεμένοι μπορούν: να αλλάξουν επώνυμο (τούτο ισχύει και για τα ομόφυλα και για τα ετερόφυλα ζευγάρια) και να αποκτήσουν (μετά την σύναψη του συμφώνου) παιδιά, με υιοθεσία ή τεχνητή γονιμοποίηση (τα ομόφυλα μόνον ζευγάρια). Και η μεν πρώτη από τις ως άνω εξαιρέσεις έχει να κάνει με την ιδιομορφία του συμφώνου ως ιδιαίτερου δεσμού, που δεν υποκαθιστά τον γάμο, αλλά λειτουργεί συμπληρωματικά με αυτόν. Οι δε απαγορεύσεις υιοθεσίας και τεκνοποίησης με ιατρική υποβοήθηση προβλέπονται γιατί, οι υπάρχουσες επιστημονικές μελέτες δεν παρέχουν επαρκείς ακόμη ενδείξεις για τις πιθανές ψυχολογικές συνέπειες σε βάρος του παιδιού της ανατροφής του από γονείς που ανήκουν στο ίδιο φύλο. Κάτι το οποίο δεν μπορεί προφανώς να αποτραπεί αν οι συμβιούντες έχουν αποκτήσει παιδιά πριν από την σύναψη του συμφώνου και επιθυμούν να τα μεγαλώσουν στο νέο τους περιβάλλον.

6. Το άρθρο 7 της πρότασης αναφέρεται στην λύση του συμφώνου, για την επέλευση της οποίας δεν προβλέπεται η έκδοση διαζυγίου, αλλά μια διαδικασία απλούστερη, που συνάδει με την πνεύμα που διέπει τον εισαγόμενο θεσμό. Εκτός από τον θάνατο και τον γάμο ενός τουλάχιστον από τους συμβιούντες, ως λόγος λύσης του συμφώνου προβλέπεται η από κοινού δήλωση των συμβιούντων από τη μια, και η μονομερής (αναιτιολόγητη) δήλωση του καθενός από αυτούς, με επέλευση όμως των συνεπειών της έξη (6) μήνες αργότερα. Τέλος, η πολύ σημαντική παρ. 6 του άρθρου 7 ορίζει ότι, μετά την λύση του συμφώνου, οι πρώην συμβιούντες δεν οφείλουν αμοιβαίως διατροφή. Ρυθμίζουν ωστόσο με συμφωνία ενώπιον συμβολαιογράφου τις περιουσιακές σχέσεις τους. Σε περίπτωση διαφωνίας, προβλέπεται ότι, επιφυλασσομένων των εκατέρωθεν αξιώσεων για αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης, τις περιουσιακές εκκρεμότητες της συμβίωσης ρυθμίζει το πρωτοδικείο του τόπου της τελευταίας συγκατοίκησης των πρώην συμβιούντων, ύστερα από αίτηση ενός από αυτούς, η οποία κοινοποιείται υποχρεωτικά και στον άλλο.

7. Το άρθρο 8 της πρότασης απειλεί με ποινές φυλάκισης όσους συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης ενώ συντρέχει στο πρόσωπό τους ένα ή περισσότερα από τα κωλύματα του άρθρου 3. Η ίδια ποινή επιβάλλεται και στον άλλο συμβιούντα, αν τελούσε σε γνώση του κωλύματος του πρώτου. Ποινή φυλάκισης αλλά μικρότερης διάρκειας απειλεί η παρ. 2 κατά εκείνου ο οποίος, για να συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή για να το λύσει, δηλώνει στις αρχές ψευδή στοιχεία,

ενώ η παρ. 3 τιμωρεί ως παράβαση καθήκοντας, κατά το άρθρο 259 ΠΚ, την άρνηση από τον οικείο δήμαρχο να εκτελέσει τις υποχρεώσεις του που προβλέπει το άρθρο 1. Τέλος, επειδή η ασέλγεια παρά φύση του άρθρου 347 ΠΚ τιμωρείται κατ' ουσίαν από σειρά άλλων διατάξεων (βλ. 338, 339, 342 και 343 ΠΚ), προτείνεται η κατάργηση του εν λόγω άρθρου πρωτίστως ως περιττού, αλλά και διότι -όπως άλλωστε παρατηρεί στο από 16.12.2004 πόρισμά της και η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου- εισάγει μian ακόμη δυσμενή διάκριση σε βάρος των αρρένων ομοφυλοφίλων.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ **«Σύμφωνο συμβίωσης»**

Άρθρο 1 **Σκοπός**

Το σύμφωνο συμβίωσης αποβλέπει στην διαρκή ένωση ενηλίκων του ίδιου ή διαφορετικού φύλου, με σκοπό την αμοιβαία υποστήριξη και αλληλεγγύη και την δημιουργία ανάμεσά τους ιδιαίτερου σωματικού και ψυχικού δεσμού.

Άρθρο 2 **Τρόπος σύναψης**

1. Το σύμφωνο συμβίωσης συνάπτεται με από κοινού δήλωση των δύο ενδιαφερομένων ότι επιθυμούν να συμβιώσουν. Η δήλωση γίνεται αυτοπροσώπως προς τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας του τόπου όπου αυτοί προτίθενται να εγκατοικήσουν, ή προς τον νόμιμο αναπληρωτή τους, που είναι υποχρεωμένοι να την καταχωρήσουν, να συντάξουν σχετική πράξη και να κοινοποιήσουν αντίγραφο της τελευταίας στον ληξίαρχο του τόπου γέννησης καθενός από τους συμβιούντες.

2. Επί ποινή απαραδέκτου, οι ενδιαφερόμενοι επισυνάπτουν στη δήλωση πιστοποιητικά των οικείων αρχών, από τα οποία προκύπτει ότι δεν συντρέχει στο πρόσωπό τους κανένα από τα κωλύματα του άρθρου 3 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 3 **Κώλυματα**

Εμποδίζεται η σύναψη συμφώνου συμβίωσης:

α. Από συγγενείς εξ αίματος, σε ευθεία γραμμή απεριόριστα και σε πλάγια γραμμή ως και τον τέταρτο βαθμό.

β. Από συγγενείς εξ αγχιστείας, σε ευθεία γραμμή απεριόριστα και σε πλάγια γραμμή ως και τον τρίτο βαθμό.

γ. Εκείνου που υιοθέτησε ή των κατιόντων του με αυτόν που υιοθετήθηκε. Το κώλυμα διατηρείται και μετά τη λύση ενός υιοθεσίας.

δ. Ανάμεσα σε δύο πρόσωπα, όταν ένα τουλάχιστον από αυτά είναι παντρεμένο.

ε. Ανάμεσα σε δύο πρόσωπα, όταν ένα τουλάχιστον από αυτά δεσμεύεται από σύμφωνο συμβίωσης που είναι σε ισχύ.

στ. Ανάμεσα σε δύο πρόσωπα, όταν κανένα από αυτά δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια.

Άρθρο 4 **Δικαιώματα και υποχρεώσεις συμβιούντων**

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 4 και 5 του παρόντος νόμου, το σύμφωνο έχει για τους συμβιούντες όλες προσωπικές και περιουσιακές συνέπειες που παράγει ο γάμος για τους συζύγους, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων των άρθρων 1386-1416, 1820 και 1825 ΑΚ, καθώς και των σχετικών ρυθμίσεων της ισχύουσας φορολογικής, εργατικής, κοινωνικοασφαλιστικής και συνταξιοδοτικής νομοθεσίας.

2. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του υπουργού Δικαιοσύνης, μπορεί να προβλεφθεί ότι συγκεκριμένες κάθε φορά ρυθμίσεις οποιουδήποτε κλάδου του δικαίου, που αναφέρονται στις σχέσεις των συζύγων από γάμο, εφαρμόζονται αναλόγως και στους συμβιούντες.

3. Σε περίπτωση αμφισβήτησης για την ανάλογη εφαρμογή διατάξεων, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου, το πρωτοδικείο του τόπου της συγκατοίκησης ή της τελευταίας συγκατοίκησης των συμβιούντων αποφαινεται σε πρώτο

και τελευταίο βαθμό, ύστερα από αίτηση του ενός από αυτούς ή, σε περίπτωση που αυτός έχει εκλείψει, των κατιόντων του, η οποία κοινοποιείται υποχρεωτικά και στον άλλο.

Άρθρο 5 **Επώνυμο συμβιούντων**

Με την σύναψη του συμφώνου δεν μεταβάλλεται το επώνυμο των συμβιούντων.

Άρθρο 6 **Απανόρευση υιοθεσίας** **και τεχνητής γονιμοποίησης**

Μετά την σύναψη του συμφώνου, δεν επιτρέπεται η υιοθεσία ανηλίκου από συμβιούντα, εφ' όσον και οι δύο ανήκουν στο ίδιο φύλο, ούτε η απόκτηση τέκνου απ' οποιονδήποτε από αυτούς με τεχνητή γονιμοποίηση.

Άρθρο 7 **Λύση του συμφώνου**

1. Το σύμφωνο συμβίωσης λύεται με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

α. Με τον θάνατο του ενός από τους συμβιούντες.

β. Με τον γάμο του ενός από τους συμβιούντες.

γ. Με κοινή συμφωνία των συμβιούντων.

δ. Με μονομερή δήλωση του ενός από τους συμβιούντες.

2. Στην περίπτωση α' της προηγούμενης παραγράφου, η λύση του συμφώνου επέρχεται κατά την ημερομηνία του θανάτου. Προς τούτο, ο επιζών υποβάλλει αντίγραφο της ληξιαρχικής πράξης του θανάτου του άλλου συμβιούντος, στον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας προς τον οποίο οι συμβιούντες είχαν από κοινού απευθύνει την αρχική δήλωσή τους για συμβίωση.

3. Στην περίπτωση β' της πρώτης παραγράφου του παρόντος άρθρου, η λύση του συμφώνου επέρχεται με την επίδοση από τον

μελλονυμφο στον άλλο συμβιούντα έγγραφης ανακοίνωσης ότι προτίθεται να παντρευτεί. Η ανακοίνωση πρέπει να γίνει τουλάχιστον ένα μήνα πριν από την τέλεση του γάμου και θεωρείται ως ουδέποτε γενομένη αν ο ενδιαφερόμενος δεν υποβάλει, μέσα σε ένα μήνα από την τέλεση του γάμου, αντίγραφο της ληξιαρχικής πράξης του γάμου στον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας προς τον οποίο οι συμβιούντες είχαν από κοινού απευθύνει την αρχική δήλωσή τους για συμβίωση.

4. Στην περίπτωση γ' της πρώτης παραγράφου του παρόντος άρθρου, η λύση του συμφώνου επέρχεται με την υποβολή από τους συμβιούντες κοινής δήλωσης ότι προτίθενται να τερματίσουν την συμβίωσή τους στον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας προς τον οποίο είχαν από κοινού απευθύνει την αρχική δήλωσή τους για συμβίωση. Η δήλωση δεν επιτρέπεται να περιέχει όρους, επιφυλάξεις ή αιρέσεις.

5. Στην περίπτωση δ' της πρώτης παραγράφου του παρόντος άρθρου, η λύση του συμφώνου επέρχεται μετά την παρέλευση έξη (6) μηνών από την επίδοση έγγραφης ανακοίνωσης του ενός συμβιούντος προς τον άλλο ότι επιθυμεί να τερματίσει την συμβίωση. Η ανακοίνωση δεν επιτρέπεται να περιέχει όρους, επιφυλάξεις ή αιρέσεις και θεωρείται ως ουδέποτε γενομένη αν ο ενδιαφερόμενος δεν υποβάλει μέσα σε δύο (2) μήνες από την επίδοσή της αντίγραφο της στον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας προς τον οποίο οι συμβιούντες είχαν από κοινού απευθύνει την αρχική δήλωσή τους για συμβίωση.

6. Οι πρώην συμβιούντες δεν οφείλουν αμοιβαίως διατροφή. Ρυθμίζουν με συμφωνία ενώπιον συμβολαιογράφου τις περιουσιακές σχέσεις τους. Σε περίπτωση διαφωνίας, επιφυλασσομένων των εκατέρωθεν αξιώσεων για αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης, τις περιουσιακές εκκρεμότητες της συμβίωσης ρυθμίζει το πρωτοδικείο του τόπου της τελευταίας συγκατοίκησης των πρώην συμβιούντων, ύστερα από αίτηση ενός από αυτούς, η οποία κοινοποιείται υποχρεωτικά και στον άλλο.

Άρθρο 8 **Ποινικές κυρώσεις**

1. Όποιος συνάπτει σύμφωνο συμβίωσης ενώ συντρέχει στο πρόσωπό του ένα ή περισσότερα από τα κωλύματα του άρθρου 3 του παρόντος νόμου τιμωρείται με φυλάκιση. Η ίδια ποινή επιβάλλεται και στον άλλο συμβιούντα, αν τελούσε σε γνώση του κωλύματος του πρώτου.

2. Όποιος για να συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή για να το λύσει δηλώνει στις αρχές ψευδή στοιχεία, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

3. Η μη αποδοχή και η μη καταχώρηση της δήλωσης της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του παρόντος νόμου από τον οικείο δήμαρχο ή πρόεδρο κοινότητας και η μη σύνταξη από αυτούς της προβλεπόμενης από την ίδια διάταξη πράξης συνιστά παράβαση καθήκοντος και τιμωρείται, σύμφωνα με το άρθρο 259 ΠΚ.

4. Το άρθρο 347 ΠΚ καταργείται.

Άρθρο 9 **Έναρξη ισχύος**

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από την δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, Σεπτεμβρίου 2005

ΟΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ